

ODLUKA O PRIHVATLJIVOSTI

Datum usvajanja: 13. jun 2017. godine

Slučaj br. 2011-27

F. i Ostali

protiv

EULEX-a

Tekst odluke usvojen od strane komisije 13. juna 2017. godine redigovan je od strane Šefice Misije, korišćenjem svojih ovlašćenja shodno Operativnom Planu (OPLAN) za Misiju vladavine prava Evropske Unije na Kosovu. Šefica Misije smatra da bi originalan tekst odluke mogao da utiče na operativnu efikasnost Misije.

ODLUKA O PRIHVATLJIVOSTI

Datum usvajanja: 13. jun 2017. godine

Slučaj br. 2011-27

F. i Ostali

protiv

EULEX-a

Komisija za razmatranje ljudskih prava, na zasedanju 13. juna 2017. godine sa sledećim prisutnim članovima:

Gđa Magda MIERZEWSKA, predsedavajući član
G. Guénaël METTRAUX, član
Gđa Anna BEDNAREK, rezervni član

Uz asistenciju
G. John J. RYAN, viši pravni službenik
Gđa Noora AARNIO, pravni službenik

Gđa Elka Ermenkova se povukla sa slučaja zbog sukoba interesa i nije učestvovala u razmatranju istog, shodno pravilu 12(1)(1) pravilnika o radu komisije. Nju je zamenila gđa Anna Bednarek.

Uzevši u razmatranje gore pomenutu žalbu, predstavljenu u skladu sa Zajedničkom Akcijom Saveta 2008/124/CFSP koja datira od 04. februara 2008. godine, EULEX-ovim Konceptom odgovornosti koji datira od 29. oktobra 2009. god. o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava i Pravilnika o radu Komisije prema poslednjim izmenama od 15. januara 2013. godine,

Nakon većanja, odlučila sledeće:

I. POSTUPAK PRED KOMISIJOM

1. U ime supruge i dvojice članova porodice pokojnog X.F. podneta je žalba pred komisijom dana 14. novembra 2011. godine.

2. Komisija je uslišila želju žalioaca da se njihova imena ne otkrivaju. Oni će u tekstu biti oslovljavani kao F. i Ostali.
3. Dana 15. i ponovo 30. novembra 2011. godine, komisija je zatražila naknadne informacije od pravnog zastupnika žalilaca. Relevantne informacije su dostavljene 15. marta 2012. godine.
4. Komisija je 16. oktobra 2012. godine žalbu prosledila Šefu Misije i zatražila da EULEX Kosovo dostavi pisanim putem zapažanja o prihvatljivosti i osnovanosti slučaja.
5. Dana 17. januara 2013. godine, Šef Misije (čitaj: ŠM) je dostavio informacije o prihvatljivosti slučaja.
6. Dana 09. aprila 2013. godine, službenik koga je Misija odredila uradio je usmenu prezentaciju pred komisijom u pogledu određenih činjenica relevantnih za rešavanje žalbe.
7. Dana 15. jula 2015. godine, komisija je žaliočevom advokatu poslala kopiju redigovane verzije spomenute prezentacije zajedno sa zahtevom za njegove komentare. Na taj način, komisija je nastojala da osigura da žalioци nisu lišeni bilo koje informacije relevantne za njihovu žalbu i da održi adversarni karakter procesa. Odgovor žalioца je naknadno dostavljen komisiji 27. jula 2015. godine.
8. Dana 30. oktobra 2015. godine, EULEX je predstavio komisiji izveštaj o pregledu slučaja koji je u međuvremenu sproveden.
9. Dana 03. februara i 20. juna 2016. godine, ŠM je podneo dalje podneske povodom slučaja. On je skrenuo pažnju komisiji na činjenicu da se podnesci misije smatraju strogo poverljivim EU dokumentima i/ili mogli bi da imaju suprotan efekat na tekući krivični postupak.
10. Ti uslovi su takvi da relevantan sadržaj pisama koja datiraju od 03. februara 2016. i 20. juna 2016. godine ne treba podeliti u javnosti:
 - i. Pre nego što apelacioni sud donese odluku povodom žalbe u krivičnom predmetu;
 - ii. Sve dok se sa dokumenta ne skine oznaka poverljivosti; i
 - iii. Pod uslovom da se identitet nijedne osobe koja je uključena nikada ne otkrije.
11. Prema tome, komisiji su predstavljeni podnesci misije čiji celokupni tekst komisija nije bila u mogućnosti da prosledi žalioцу radi njegovih komentara. Stoga, komisija mora da reši proceduralno pitanje koje proizilazi iz ne-otkrivanja celokupnih podnesaka ŠM-a žalioцу.
12. U vezi ovoga Komisija kao prvo napominje da je njihov lični karakter utvrđivanja činjenica kao organa za odgovornost prema ljudskim pravima i skup njihovog mandata relevantan u ovom kontekstu. Pod Idejnim (koncept) dokumentom odgovornosti, dokumentom kojim je komisija osnovana, ista je oformljena „da razmatra žalbe od strane bilo koje osobe, osim kadra EULEX-a na Kosovu, koji tvrde da su žrtve kršenja ljudskih prava od strane EULEX-a Kosovo a tokom sprovođenja svog izvršnog mandata kao jedne misije“. Isti dokument dalje navodi da je zadatak komisije da „pogleda da li je povreda

ljudskih prava nastala ili nije. Komisija će proceniti ponašanje EULEX-a na Kosovu u sprovođenju svog izvršnog mandata tako da će dati ne-obavezujuće preporuke radi popravnog postupka“.

13. Komisija nema potpuno ovlašćenje koje jedno sudsko telo uživa. Naročito, komisija nije ovlašćena da donosi obavezujuće odluke. Iako koncept dokument o odgovornosti glasi da je komisija „nezavisna u sprovođenju svojih funkcija koje će sprovođiti nepristrasno i sa integritetom“, postupak koji se vodi pred komisijom ne prati čitav niz zaštitnih mera koje bi se normalno primenjivale u sudskom postupku.
14. Dalje se navodi da shodno pravilu 36. pravilnika o radu „Komisija će zasnovati svoje odluke i nalaze jedino na osnovu dokaza koje smatra relevantnim za žalbu, uključujući i dokaze koje je prikupila na sopstvenu inicijativu“. Komisija se obično pridržava principa adversarnog postupka do stepena neophodnog da garantuje pravičnost postupka iako ovim nije sprečena da prikuplja informacije *ex officio*.
15. Do sada je uobičajena praksa komisije bila da omogući strankama u postupku da imaju pristup i da daju komentare na podneske druge strane. Ovo ima za cilj da osigura pravičnost, kao što je gore navedeno, i adversarni karakter postupka. Ovo je takođe i jedan važan element komisije koji osigurava da je od stranaka primila sve relevantne informacije tako da bude u mogućnosti da dođe do tačnog zaključka u rešavanju žalbe.
16. Bez obzira na posebnu prirodu postupka pred komisijom, kao što je gore i opisano, komisija je uzela u obzir standarde pravičnog saslušanja garantovane članom 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (čitaj: EKLJP) koje je razvio Evropski sud za ljudska prava (čitaj: ESLJP) povodom prihvatljivih ograničenja u pravu na potpunu adversarnu proceduru. Sud je zaključio da su određena ograničenja dozvoljena u smislu situacija kada postoji jak osnov za nadoknadu javnog interesa, kao što je državna bezbednost, za potrebe čuvanja u tajnosti određene policijske metode u istraživanju ili zaštite osnovnih prava drugih osoba pored optuženih, čak i u smislu postupka za utvrđivanje krivice u krivičnim optužbama, koji su postupci normalno praćeni potpunom garancijom prava na pravično saslušanje unutar značenja člana 6. Konvencije. Sud takođe smatra da će se pojaviti pitanje pravičnog suđenja ukoliko poteškoće, koje su kod okrivljenog izazvane ograničenjem njegovih ili njenih prava, nisu dovoljno uravnotežene procedurama koje sudske vlasti primenjuju (vidi, npr., ESLJP, *Doorson protiv Holandije*, 26. mart 1996. god., § 70, Izveštaji 1996-II; *Van Mechelen i ostali protiv Holandije*, 23. april 1997. god., § 58, Izveštaji 1997-III; *Jasper protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], br. 27052/95, §§ 51-53, 16. februar 2000. god.; *S.N. protiv Švedske*, br. 34209/96, § 47, ESLJP 2002-V; i *Botmeh i Alami protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 15187/03, § 37, 7. jun 2007. god.).
17. Stoga, iako pravo na pravično krivično suđenje prema članu 6 u principu uključuje pravo na potpuno obelodanjivanje svih materijalnih dokaza koje poseduje tužilaštvo, i za i protiv optuženog, Sud smatra da bi ponekad bilo neophodno zadržati neke dokaze odbrane pod osnovom da su od javnog značaja. U *Jasper* (gore navedeno, §§ 51-

53), Sud je utvrdio da je ograničenje prava odbrane bilo dovoljno uravnoteženo gde su dokazi koji su bili relevantni za pitanja koja su se vodila na suđenju, ali na koja tužilaštvo nije nameravalo da se osloni, ispitani *ex parte* od strane sudije na suđenju, koji je odlučio da ih ne treba obelodaniti zato što je javni interes da isti ostanu u tajnosti nadjačao korist odbrane da ih obelodani. U utvrđivanju da li je došlo do povrede člana 6, sud je smatrao značajnim da je sudija na suđenju, pod punim znanjem pitanja o kome se radilo na suđenju, koji je sproveo vežbu balansiranja i da su koraci preduzeti kako bi se osiguralo da je odbrana bila informisana i imala dozvolu da dostavlja podneske i učestvuje u procesu donošenja odluke što je više moguće a da se ne otkrije materijal koji tužilaštvo teži da zadrži u tajnosti (ibid., §§ 55-56; vidi takođe, za kratak pregled relevantnih principa, ESLJP, *A. protiv UK-a*, 3455/05, 19. februar 2009. god., par. 206-211).

18. Komisija je, pre svega, dobro upoznata sa tim da su ovi principi razvijeni u svrhu efikasne zaštite prava optuženog u krivičnom postupku. Prema tome ne može se pretpostaviti da će svi oni biti primenljivi u postupku pred komisijom ili u istoj meri, samo zato što su standardi pravičnog saslušanja primenljivi u krivičnom postupku u suštini stroži nego u bilo kojim drugim vrstama postupaka. Međutim, ove razlike između krivičnog postupka i postupka pred komisijom ne znače da takve osnovne garancije postaju irelevantne za rad Komisije (vidi, npr., *Hasani protiv EULEX-a*, 2010-05, 14. septembar 2011. god., par. 61; *Fanaj protiv EULEX-a*, 2010-06, 14. septembar 2011. god., par. 61 i 61). Staviše, komisija je upoznata sa sudskom praksom koja ukazuje na težinu dokaza neotkrivenih stranki u postupku, naime da ne može biti odlučujućeg karaktera po ishod slučaja (ESLJP, *Schatschaschwili protiv Nemačke* [GC], br. 9154/10, 15. decembar 2015. god., *mutatis mutandis*).
19. Kao drugo, kada je reč o ravnoteži garancija, komisija naglašava da se u konkretno ovom slučaju pribeglo proceduri koja je komisiji pružila potpuni pristup informacijama obezbeđenim od strane Misije, uključujući i informacije koje su smatrane preosetljivim sa operativne tačke gledišta bezbednosti za obelodanjivanje istih žalioocu i javnosti. Iako komisija nema slobodu da iste otkrije žalioocu ili da ih obelodani u javnosti, ova činjenica nije sprečila komisiju da detaljno ispita pitanja koja su uključena u slučaj. Pored toga, komisija je zadovoljna time što njihova nemogućnost da otkriju sve te informacije žalioocu neće dovesti u pitanje mogućnost žalilaca da potraži efikasan pravni lek pred komisijom.
20. Dakle, u zavisnosti od svih relevantnih zaštitnih mera komisija ima ovlašćenje, shodno standardima koji se odnose na gore spomenuto, da ne otkrije žalioocu celokupne podneske Misije i da svoje dužnosti sprovodi u skladu sa tim.
21. Imajući u vidu gore spomenute stavove, komisija je zadovoljna da je procedura koja je praćena održala neophodnu ravnotežu između proceduralnih prava žaliooca da svoj slučaj brani efikasno i potrebe da zaštiti poverljivost određenih aspekata rada Misije unutar osetljivih oblasti.

II. KRATAK PREGLED ČINJENICA

22. X. F. je bio svedok optužbe u teškom krivičnom slučaju, koji se odnosio na ozbiljne optužbe iznete protiv 10 osoba a koji je vođen pred Osnovnim Sudom u Prištini.
23. X. F. je napadnut i povređen od strane neidentifikovanih lica u dvorištu svoje kuće 2009. godine. Ukupno je bilo šest napada na njega od strane napadača koji su ostali nepoznati. F. (X.F. supruga, koja je prvi žalilac u ovom slučaju) i njihova deca su u decembru 2009. godine ubačeni u EULEX-ov program zaštite svedoka. Žalioci tvrde da dok su bili u programu zaštite svedoka uslovi su bili veoma teški.
24. ŠM je odbacio ove navode.
25. U decembru 2010. godine porodica je svojevolsjno napustila program, očigledno zbog pritiska vršenog nad X. F. od strane njegove supruge koja nije bila srećna životom koji je porodica vodila tokom zaštite od strane službenika unutar programa zaštite. Uprkos napuštanju programa zaštite, X. F. je i dalje hteo da svedoči u ovom slučaju.
26. Nenavedenog datuma 2011. godine sprovedena je procena rizika od strane EULEX-a. Zaključeno je da je rizik od napada na X.F. i njegovu porodicu i dalje visok.
27. Početkom 2011. godine određen broj hapšenja je izvršen vezano za navedeni krivični predmet.
28. Organizovano je da po hitnom postupku X. F. otputuje u jednu državu članicu EU. EULEX-ov tužilac je obavestio vlasti države članice EU o tome kada je X.F. već bio na putu za tamo. Određena svota novca je iz fonda Misije dodeljena za finansiranje X.F.-ovog boravka u državi članici EU gde je imao porodične veze.
29. Nenavedenog datuma su vlasti države članice EU obavestene o X.F.-ovom boravku u državi članici EU.
30. U julu 2011. godine X. F. se vratio na Kosovo gde je dao iskaze na pretpretresnom saslušanju u predmetu. On je nakon toga ponovo primljen u EULEX-ovom programu zaštite svedoka kako bi dobio finansijsku i ostalu podršku koju program pruža.
31. Ubrzo nakon toga, vratio se u državu članicu EU, očigledno napustivši program zaštite svedoka još jednom (u pratnji EULEX-a Kosovo).
32. Dana 28. septembra 2011. godine X.F. je preminuo u državi članici EU.
33. Istraga koju su sprovele vlasti države članice EU utvrdila je da je izvršio samoubistvo.
34. Krivični postupak protiv optuženih je naknadno sproveden pred kosovskim sudovima. Godine 2013. Osnovni sud u Prištini doneo je presudu. Svi optuženi su oslobođeni.

35. Tužilac EULEX-a je uložio žalbu na odluku. Godine 2016. Apelacioni sud je odbacio žalbu.
36. Nakon toga je EULEX-ov tužilac kancelariji državnog tužilaštva podneo zahtev za zaštitu zakonitosti protiv ove odluke. Godine 2017. Vrhovni Sud Kosova je odbacio tužiočev zahtev protiv spomenute presude.

III. ŽALBE

37. Žalioci tvrde da su X. F. i njegova porodica imali veoma teške životne uslove i bili su izolovani dok su bili u programu zaštite svedoka. Oni tvrde da nakon što je porodica napustila program X.F. je bio u izolaciji, odvojen od svoje porodice i da nije imao kontakta sa njima.
38. Žalioci dalje navode da je psihološki pritisak kojem je X. F. bio izložen, kao i opšte postupanje prema njemu od strane EULEX-a i njegova izolacija od porodice dok je bio u programu zaštite svedoka, a kasnije u državi članici EU, dovela ga do toga da počini samoubistvo. Navodi se da je EULEX bio upoznat sa njegovim mentalnim stanjem ali nisu preduzeli adekvatne korake kako bi sprečili njegovu smrt. Oni traže da osobe odgovorne za navodno kršenje prava porodice F. i X. F.-ove smrti budu izvedeni pred licem pravde.

IV. ZAKON

39. Žalioci tvrde da su X. F. i njegova porodica imali veoma teške životne uslove i bili su izolovani dok su bili u programu zaštite svedoka.
40. Kao stvar materijalnog prava, Komisija je ovlašćena da primenjuje instrumente za ljudska prava koji su 29. oktobra 2009. godine definisani EULEX-ovim Konceptom Odgovornosti o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava. Od posebne važnosti za rad Komisije jesu Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (čitaj: Konvencija) i Međunarodna povelja o građanskim i političkim pravima koje određuju minimalne standarde za zaštitu ljudskih prava koje javne vlasti moraju da garantuju u svim demokratskim pravnim sistemima.
41. Pre razmatranja osnovanosti žalbe Komisija mora da odluči da li da prihvati žalbu, uzevši u obzir kriterijume prihvatljivosti kao što su formulisani u pravilu 29. Pravilnika o radu Komisije.
42. Shodno pravilu 25. stav 1. iz Pravilnika o radu, Komisija može da ispita žalbe koje se odnose na kršenja ljudskih prava od strane EULEX-a tokom sprovođenja svog izvršnog mandata. Shodno pravilu 25., stav 3., Pravilnika o radu, žalbe moraju biti podnete pred komisijom u roku od šest meseci od dana kada je navodna povreda nastala.
43. Komisija je ispitala žalbe koje su žalioci podneli shodno članu 2. i 3. Konvencije koji, u meri u kojoj je to relevantno, predviđaju sledeće:

Član 2.

„1. Pravo na život svake osobe zaštićeno je zakonom. Niko ne može biti namerno lišen života, sem prilikom izvršenja presude suda kojom je osuđen za zločin za koji je ova kazna predviđena zakonom. [...]“

Član 3.

„Niko ne sme biti podvrgnut mučenju ili nečovečnom postupanju ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.“

44. Komisija konstatuje da je u konkretno ovom slučaju porodica napustila program zaštite svedoka dana 29. decembra 2010. godine. Žalba je pred komisijom registrovana 14. novembra 2011. godine, prema tome dospela je izvan vremenskog ograničenja od šest meseci koje je navedeno u pravilu 25. stav 3. u pravilniku o radu.
45. Iz toga sledi da se ovaj deo žalbe mora proglasiti neprihvatljivim.
46. Činjenice koje se tiču učešća F. porodice u EULEX-ovom programu zaštite svedoka mogu se uzeti u obzir od strane Komisije samo kao istorijat za predmet. Komisija zadržava pravo da odluči da li će iste uzeti u razmatranje, naročito, u kontekstu drugog aspekta žalbe, naime, sugerisanje da je njihovo učešće u ovom programu i okolnosti pod kojima su oni primljeni i tretirani faktor koji je doprineo smrti X.F.-a.
47. Žalioци se dalje žale da Misija nije preduzela odgovarajuće mere kako bi zaštitila život X.F.-u i nisu istražili okolnosti koje su dovele do njegove smrti. ŠM se nije složila sa ovim nagoveštajem.
48. Komisija prvo konstatuje da se ovaj deo žalbe prevashodno tiče postupaka EULEX-ovih organa tužilaštva i policije. Komisija je u nekoliko prilika već konstatovala da su postupci EULEX-ovih tužilaca i policije deo izvršnog mandata EULEX-a na Kosovu i stoga spadaju unutar sfere pravne nadležnosti Komisije (vidi, npr., *K. do T. protiv EULEX-a*, slučajevi br. 2013-05 do 2013-14; od 21. aprila 2015. god.; *Krlić protiv EULEX-a*, br. 2012-21, od 26. avgusta 2014. god.; *Y protiv EULEX-a*, br. 2011-28, od 15. novembra 2012. god., par. 35.). Shodno tome komisija konstatuje da ima nadležnost *ratione personae* da ispita žalbu.
49. Uzevši u obzir gore navedene zaključke, komisija zaključuje da ima nadležnost da ispita preostali deo žalbe.
50. Komisija smatra da, u pogledu podnesaka od strane stranaka, žalba ističe ozbiljna pitanja činjenica i zakona shodno člana 2. i 3. Konvencije, čije utvrđivanje zahteva ispitivanje osnovanosti slučaja. Prema tome Komisija zaključuje da žalba nije neosnovana. Nije ustanovljena nikakva druga osnova da se ista proglasi neprihvatljivom.

IZ TIH RAZLOGA, KOMISIJA, JEDNOGLASNO,

PROGLAŠAVA žalbu prihvatljivom, bez prejudiciranja osnovanosti, pod članom 2. i članom 3. Konvencije;

OSTAKAK ŽALBE PROGLAŠAVA NEPRIHVATLJIVIM,

ZADRŽAVA pravo utvrđivanja budućeg postupka pred Komisijom.

U ime Komisije,

John RYAN
Viši pravni službenik

Magda MIERZEWSKA
Predsedavajući član